

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕВНОГО РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Триваюча антитерористична операція (АТО) на сході України завдає жорсткого удару по економіці Донбасу, що відбивається на економічних показниках як окремих підприємств регіону, так і у масштабах всієї країни і обумовлює критичне зростання рівня загроз економічній безпеці держави.

Зростання впливу певних негативних факторів, зокрема динамічна зміна зовнішнього середовища та несталий розвиток національної економіки взагалі, призвели до того, що вітчизняні підприємства стикаються з безліччю загроз не тільки розвитку, а й загалом щодо свого функціонування.

Тому перед підприємствами як регіону, так і країни в цілому постає одне з першочергових завдань - забезпечення стабільності функціонування шляхом уникнення або нейтралізації загроз, що ускладняється несприятливим соціально-економічним та політичним становищем в Україні в цілому та зокрема триваючим збройним конфліктом на її сході.

В загальному розумінні, в сучасній літературі сформовані основні підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства» с точки зору стану окремих завдань щодо керування підприємством.

Так, Є. А. Олейников, с точки зору стану ефективного використання ресурсів, формулює визначення поняття «економічна безпека підприємства» як «стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для подолання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства тепер і в майбутньому» [1]. Ю. Лисенко визначає поняття «економічна безпека підприємства» як «стан виробничо-економічної системи, при якому функціонують механізми запобігання чи зменшення ступеня впливу погроз стабільності функціонування і розвитку підприємства» [2]. Д. Ковальов та Т. Сухорукова визначають поняття «економічна безпека підприємства» як «захист діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноманітні загрози чи пристосуватися до існуючих умов, які не позначаються негативно на його діяльності» [3]. Це формулювання, на думку авторів, найбільш повно відображає досліджуване поняття з точки зору стану захищеності діяльності підприємства. В свою чергу В. Шликов визначає поняття «економічна безпека підприємства» як «стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки або економічних погроз» [4,5,6,7]. Але вищезазначені визначення етимології «економічна безпека підприємства» дають відповідь на питання забезпечення останньої в загальних умовах, не враховуючи обставин загроз як гібридно-військового та гібридно-економічного характеру загроз сучасних конфліктів. Таким чином для регіону, де історично знаходиться великий промисловий комплекс постає питання модернізації забезпечення економічної безпеки в сучасних умовах.

Проте підсумкову мету діяльності підрозділів економічної безпеки підприємств необхідно формулювати, як передбачення загроз, а не тільки захист діяльності підприємств від негативних впливів зовнішнього середовища, крім того забезпечення певного рівня адаптивності - здатності швидко усунути різноманітні загрози чи пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності.

Серед глобальних ризиків найбільшою стурбованості для ведення бізнесу в Україні є некерована інфляція, поглиблена соціальна нестабільність, фінансова криза, відмова національного управління, міждержавний конфлікт, безробіття або неповна зайнятість,

¹²⁵ к.е.н., старший викладач кафедри економіки підприємств, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Маріуполь

відмова фінансового механізму або установи, державний колапс або криза, техногенні екологічні катастрофи [8]. Але локальні ризики економіки сходу України дещо відмінні.

З точки зору оцінки впливу на рівень економічної безпеки підприємства найбільшу вагомість приймають саме зовнішні чинники. Це, в свою чергу, призведе до зміни вектору уваги та напрямку першочергового реагування підрозділів підприємства, що реалізують завдання забезпечення економічної безпеки.

Так, в ході аналізу функціональних складових економічної безпеки низки підприємств з зони проведення АТО та вплив на них зовнішніх чинників, отримані дані, що свідчать про значне коригування переліку чинників в частині зменшення значимості одних (наприклад, високий рівень конкуренції, високі темпи зростання рівня оплати праці, швидка моральна зношуваність програмного забезпечення), збільшення впливу других (складність доступу та висока вартість фінансових ресурсів, недосконалість державного нормативно- правового регулювання, його часті зміни, застосування корупційних схем при здійсненні господарської діяльності тощо) та появу зовсім нових (наприклад, руйнація логістичних зав'язків; втрата ринків сировини, матеріалів, енергоносіїв, ушкодження будівель, приміщень; втрата технологічних розробок та конструкторської документації, сепаратистські настрої окремих працівників, терористичні акти тощо), які на сьогоднішній день потребують більш ретельної уваги з боку підрозділів підприємства, що забезпечують його економічну безпеку.

У зв'язку з загальним погіршенням економічних показників діяльності підприємств, підрозділам економічної безпеки доведеться зіткнутися з необхідністю значного скорочення бюджету заходів та підвищення рівня економічної безпеки водночас. Це вимагає від керівництва підрозділів та підприємства в цілому суттєвої уваги та використання інноваційного підходу в організації та управління економічною безпекою.

Список використаних джерел:

1. Основы экономической безопасности. (Государство, регион, предприятие, личность) / [под. ред. Е. А. Олейникова]. - М. : ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. - 288 с.
2. Лысенко Ю. Г. Механизмы управления экономической безопасностью / Ю. Г. Лысенко, Лопатовський В. Г. Поняття, класифікація ризиків та методи боротьби з ними / В. Г. Лопатовський // Вісник Технологічного університету Поділля. -2004. - №4.4. 1.Т. 1.-С. 177-180.
3. Ковалев Д. Экономическая безопасность / Д. Ковалев, Т. Сухорукова // Экономика Украины. - 1998. - № 10. - С. 48-51.
4. Шлыков В. В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия / Шлыков В. В. / Санкт-Петербургский ун-т; Рязанский ин-т права и экономики МВД России. - СПб. : Алетейя, 1999. - 138 с.
5. Шлыков В. Экономическая безопасность предприятия / В. Шлыков // РИСК. – 1997. - №6. – С. 61 – 63.
6. Шлыков В. В. Экономическая безопасность предприятия / В. В. Шлыков // ЭКО. – 2002. - № 11. – С. 94 – 99.
7. Шлыков В. В. Экономическая преступность: историко-правовые аспекты: [учеб. пособ.] / Шлыков В. В. - Рязань : Рязанский ин-т права и экономики, 2000. - 67 с.
8. Звіт «Глобальні ризики найбільшої стурбованості для ведення бізнесу в Україні» [Електронний ресурс] – режим доступу <http://reports.weforum.org/global-risks-2017/global-risks-of-highest-concern-for-doing-business-2017/#country/UKR>